

25 DECEMBER 2011 – KERSTMIS • GEBOORTEFEEST VAN DE HEER

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Hoogfeest van de vreugde

DE LEZINGEN VAN DE DAGMIS van Kerstmis zijn een hoogfeest van de Schrift zelf: alle drie de lezingen stralen. Het zijn heerlijke en krachtige lezingen, die elk jaar als vanouds klinken en toch altijd volkomen nieuw zijn. Het is daarmee ook een hoogfeest voor de lectoren, die deze Schriftlezingen als verkondiging mogen brengen. En het is een hoogfeest voor wie de homilie verzorgt en die waarlijk een blijde boodschap te melden heeft. Men kan – voor de gelegenheid – de lectoren en de predikant identificeren met de beginwoorden van de eerste lezing uit Jesaja: „Hoe liefelijk op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede meldt, goed nieuws verkondigt, die zegt tot Sion: Uw God regeert!”

Als God regeert, dan is zijn koningschap onder ons gekomen. Dan kunnen we zeggen: het Koninkrijk van God is midden onder ons. Want wanneer wordt dat koninkrijk werkelijkheid, als het niet is in het moment dat het God is die regeert, die zijn koningschap uitoefent? Als God in ons leven als eerste regeert, dan zijn de anderen van hun troon gestoten: alle machten en krachten die greep willen krijgen op ons leven en van ons slaven willen maken. Als God regeert, kunnen we vrije mensen zijn. Dan kan niemand die plaats in ons leven nog opeisen.

De lezing uit hoofdstuk 52 van het boek Jesaja vormt het hoogtepunt van het literair drama van Deutero-Jesaja. Dat drama begint in hoofdstuk 40, met de prachtige woorden die we eerder in de advent mochten horen: „Troost mijn volk!” En hier, in hoofdstuk 52, wordt die troost werkelijkheid in het feit dat God – de EEUWIGE – naar de Sionsberg is teruggekeerd. Jeruzalem ligt wel in puin, maar het zijn die puinhopen van Jeruzalem die „losbarsten in jubel”.

Terwijl ik dit schrijf, kan ik niet anders dan hulde brengen aan de persoon die me als student heeft ingewijd in de geheimen van het boek Jesaja, professor Wim Beuken. Zijn vernieuwende commentaren bergen vele schatten in zich.

Na de eerste lezing horen we het plechtige begin van de Hebreënbrief. De hele geschiedenis van de profeten van Israël – vanaf de grote profeet Mozes – komt als de lichtbundel van een prisma samen in de geschiedenis van de Zoon. Deze Zoon heeft het al geschapen en „Hij houdt alles in stand door zijn machtig woord”. Het is alsof we hier de Johanneslezing al aangekondigd krijgen. De tweede lezing zou op deze dag best kunnen gedijen als een kleine geloofsbelijdenis.

Als hoogtepunt volgt dan de evangelielezing: de proloog uit het Johannesevangelie. Tijdens de nachtmis hoorden we het verhaal uit het Lucasevangelie over de geboorte van Jezus in een stal als de geboorte van een arme. Maar vandaag, nu het ochtend is geworden en het daglicht straalt, beluisteren we de magistrale opening van het Johannesevangelie. Het lectionarium geeft vier gedeeltes aan: over het Woord dat bestaat sinds het begin (A), over het optreden van een getuige, Johannes de Doper (B), over het Licht en het vleesgeworden Woord (A') en over het getuigenis van Johannes aangaande Jezus (B'). Men kan ervoor kiezen om de B-gedeeltes weg te laten, maar het is aan te bevelen dat niet te doen, want dan verstoort je het ritme van de tekst. Bovendien eindigt het laatste gedeelte (B') in een krachtige climax: „Niemand heeft ooit God gezien”, maar Jezus heeft Hem doen kennen.

De hele proloog is doordeesemd met verwijzingen naar de Schriften – wij spreken over het Oude Testament, maar Johannes kende nog geen 'Oude Testament'. De komst van Jezus in de wereld plaatste die wereld in een nieuw licht. Sindsdien is alles anders, ook al bleef alles hetzelfde. Voor wie goed kijkt en openstaat voor dit Licht, is alles anders geworden. Er is een warm licht over onze koude wereld gekomen. Het Woord – van alle eeuwen bij God – is mens geworden en daardoor kunnen mensen herboren worden tot kinderen van God. Gods aanwezigheid onder ons heeft een nieuwe vorm gekregen. Met Mozes werd de Thora aan de wereld gegeven. Ook dat bracht licht in de duisternis. Met Jezus bracht God de volheid van 'genade en waarheid' aan het licht. Voor wie vertrouwt op deze Godsopenbaring, kan de viering van Kerstmis een gloedvolle ervaring worden: genade op genade.

EERSTE LEZING

JESAJA 52, 7-10

Hoe liefelijk op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede meldt, goed nieuws verkondigt, die heil komt melden, die zegt tot Sion: „Uw God regeert! Hoort!” Uw torenwachters verheffen hun stem, zij jubelen tegelijk want zij zien, oog in oog, de terugkeer van de Heer naar Sion.

Barst los in jubel, allen samen, puinen van Jeruzalem, want de Heer heeft zijn volk getroost; Hij heeft Jeruzalem verlost. De Heer heeft zijn heilige arm ontbloot voor de ogen van alle volkeren; en alle grenzen der aarde hebben het heil van onze God aanschouwd.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE HEBREEEN 1, 1-6

Broeders en zusters,

Nadat God eertijds vele malen en op velerlei wijzen tot onze vaders gesproken had door de profeten, heeft Hij nu, op het einde der tijden, tot ons gesproken door de Zoon, die Hij erfgenaam gemaakt heeft van al wat bestaat en door wie Hij het heelal heeft geschapen. Hij is de afstraling van Gods heerlijkheid en het evenbeeld van zijn wezen. Hij houdt alles in stand door zijn machtig woord.

En na de reiniging der zonden te hebben voltrokken heeft Hij zich neergezet ter rechterzijde van de majesteit in den hoge, verheven boven de engelen, zoals Hij hen ook overtreft in de waardigheid die zijn deel is geworden. Heeft God ooit tot een engel gezegd: „Gij zijt mijn Zoon; Ik heb U heden verwekt?” Of: „Ik zal een vader voor Hem zijn en Hij zal mijn zoon zijn?” Wanneer Hij evenwel de Eerstgeborene opnieuw de wereld binnenleidt, zegt Hij: „Alle engelen Gods moeten Hem hulde brengen.”

EVANGELIE

JOHANNES 1, 1-18

In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God. Dit was in het begin bij God. Alles is door Hem geworden en zonder Hem is niets geworden van wat geworden is. In Hem was leven en dat leven was het licht der mensen. En het licht schijnt in de duisternis maar de duisternis nam het niet aan.

Er trad een mens op, een gezondene van God; zijn naam was Johannes. Deze kwam tot getuigenis, om te getuigen van het Licht opdat allen door hem tot geloof zouden komen. Niet hij was het licht maar hij moest getuigen van het Licht.

Het ware Licht dat iedere mens verlicht kwam in de wereld. Hij was in de wereld; de wereld was door Hem geworden, en toch erkende de wereld Hem niet. Hij kwam in het zijne, maar de zijnen aanvaardden Hem niet. Aan allen echter die Hem wél aanvaardden, aan hen die in zijn Naam geloven, gaf Hij het vermogen kinderen van God te worden. Zij zijn niet uit bloed noch uit begeerte van het vlees of de wil van een man, maar uit God geboren. Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. Wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, zulk een heerlijkheid als de Eniggeborene van de Vader ontvangt, vol genade en waarheid.

Wij hebben Johannes' getuigenis over Hem toen hij uitriep: „Deze was het van wie ik zei: 'Hij die achter mij komt is vóór mij, want Hij was eerder dan ik.'” Van zijn volheid hebben wij allen ontvangen; genade op genade. Wordt de Wet door Mozes gegeven, de genade en de waarheid kwamen door Jezus Christus. Niemand heeft ooit God gezien; de Eniggeborene God die in de schoot van de Vader is, Hij heeft Hem doen kennen.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting's Hertogenbosch, www.bijbel.net